

Lang. Code : 18

इस पुस्तिका में 20 पृष्ठ हैं।

This booklet contains 20 pages.

इस परीक्षा पुस्तिका को तब तक न खोलें जब तक कहा न जाए।

Do not open this Test Booklet until you are asked to do so.

इस परीक्षा पुस्तिका के पिछले आवरण (पृष्ठ 19 व 20) पर दिए निर्देशों को ध्यान से पढ़ें।

Read carefully the Instructions on the Back Cover (Page 19 & 20) of this Test Booklet.

तेलुगु में निर्देशों के लिए इस पुस्तिका का पृष्ठ 2 देखें। / For instructions in Telugu see Page 2 of this Booklet.

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

AAT-20-I

प्रश्न-पत्र I / PAPER I

तेलुगु भाषा परिशिष्ट

Telugu Language Supplement

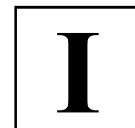
भाग IV & V / PART IV & V

परीक्षा पुस्तिका संकेत

Test Booklet Code

परीक्षा पुस्तिका संख्या

Test Booklet No.

INSTRUCTIONS FOR CANDIDATES

- यह पुस्तिका मुख्य परीक्षा पुस्तिका की एक परिशिष्ट है, उन परीक्षार्थियों के लिए जो या तो भाग IV (भाषा I) या भाग V (भाषा II) तेलुगु भाषा में देना चाहते हैं, लेकिन दोनों नहीं।
- परीक्षार्थी भाग I, II, III के उत्तर मुख्य परीक्षा पुस्तिका से दें और भाग IV व V के उत्तर उनके द्वारा चुनी भाषाओं से।
- अंग्रेज़ी व हिन्दी भाषा पर प्रश्न मुख्य परीक्षा पुस्तिका में भाग IV व भाग V के अन्तर्गत दिए गए हैं। भाषा परिशिष्टों को आप अलग से माँग सकते हैं।
- इस पृष्ठ पर विवरण अंकित करने एवं उत्तर पत्र पर निशान लगाने के लिए केवल काले/नीले बाल पाइंट पेन का प्रयोग करें।
- इस भाषा पुस्तिका का संकेत है I. यह सुनिश्चित कर लें कि इस भाषा परिशिष्ट पुस्तिका का संकेत, उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 एवं मुख्य परीक्षा पुस्तिका पर छपे संकेत से मिलता है। अगर यह भिन्न हो, तो परीक्षार्थी दूसरी भाषा परिशिष्ट परीक्षा पुस्तिका लेने के लिए निरीक्षक को तुरन्त अवगत कराएं।
- इस परीक्षा पुस्तिका में दो भाग IV और V हैं, जिनमें 60 वस्तुनिष्ठ प्रश्न हैं, जो प्रत्येक 1 अंक का है:

भाग-IV : भाषा I - (तेलुगु)	(प्र. 91 से प्र. 120)
भाग-V : भाषा II - (तेलुगु)	(प्र. 121 से प्र. 150)
- भाग-IV में भाषा-I के लिए 30 प्रश्न और भाग-V में भाषा-II के लिए 30 प्रश्न दिए गए हैं। इस परीक्षा पुस्तिका में केवल तेलुगु भाषा से संबंधित प्रश्न दिए गए हैं। यदि भाषा-I और/या भाषा-II में आपके द्वारा चुनी गई भाषा(ए) तेलुगु के अलावा है तो कृपया उस भाषा वाली परीक्षा पुस्तिका माँग लीजिए। जिन भाषाओं के प्रश्नों के उत्तर आप दे रहे हैं वह आवेदन पत्र में चुनी गई भाषाओं से अवश्य मेल खानी चाहिए।
- परीक्षार्थी भाग-V (भाषा-II) के लिए, भाषा सूची से ऐसी भाषा चुनें जो उनके द्वारा भाषा I (भाग-IV) में चुनी गई भाषा से भिन्न हो।
- रफ कार्य परीक्षा पुस्तिका में इस प्रयोजन के लिए दी गई खाली जगह पर ही करें।
- सभी उत्तर केवल OMR उत्तर पत्र पर ही अंकित करें। अपने उत्तर ध्यानपूर्वक अंकित करें। उत्तर बदलने हेतु श्वेत रंजक का प्रयोग निषिद्ध है।

परीक्षार्थी का नाम (बड़े अक्षरों में) :

Name of the Candidate (in Capitals) :

अनुक्रमांक : (अंकों में) _____

Roll Number : in figures

: (शब्दों में) _____

: in words

परीक्षा केन्द्र (बड़े अक्षरों में) :

Centre of Examination (in Capitals) :

परीक्षार्थी के हस्ताक्षर : _____ निरीक्षक के हस्ताक्षर : _____

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____

Facsimile signature stamp of

Centre Superintendent _____

I

I

Lang. Code : 18

(2)

AAT-20-I

Telugu-I

పరీక్ష పుస్తక సంకేతం

ఈ చిన్న పుస్తకములో 20 పుటలు కలవు.

ప్రశ్న పత్రం I

తెలుగు భాష సహిమెంట్

బాగము IV మరియు V

I

మిమ్మల్ని ఈ చిన్న పుస్తకము తెరపమని చేపే పరకు తెరపవద్ది.

ఈ పరీక్ష చిన్న పుస్తకము వెనక పేజీ (పేజీ 19 మరియు 20) లో ఇచ్చిన సూచనలను జాగ్రత్తగా చదవండి. పరీక్షార్థులకు సూచనలు :

1. ఏ పరీక్షార్థి భాగము IV (భాష I) లేక భాగము V (భాష II), తెలుగు భాషలో ఇవ్వదలచినారో కానీ రెండిటిలోనూ కాదో వారి కొరక ఈ చిన్న పుస్తకము ముఖ్య పరీక్ష చిన్న పుస్తకము యొక్క ఒక భాగము.
 2. పరీక్షార్థి భాగము I మరియ భాగము II లేక III లకు సమాధానములను ముఖ్య పరీక్ష పుస్తకము నుంచి మరియ భాగము IV మరియ V ల సమాధానములను వారు ఎంపిక చేసుకొన్న భాషలో ఇవ్వాలి.
 3. ఇంగ్లీసు మరియ హిందీ భాషల్లో ప్రశ్నలు ముఖ్య పరీక్ష పుస్తకములో భాగము IV మరియ భాగము V లో ఇవ్వబడినవి. భాష స్లామెంటును వేరుగా అడిగి తీసుకొసేపచ్చను.
 4. ఈ పేజీలో వీపరణ ఇచ్చినపుడు మరియ జవాబు గుర్తు పెట్టినపుడు, తప్పక కేవలం నీలం రంగు గల బాల్ పాయింటు పెస్టును మాత్రమే ఉపయోగించాలి.
 5. ఈ భాష పుస్తక సంకేత I. జవాబు ప్రతాలలో సైడ్-2 పేజీలో కూడా ఈ సంకేతం, ఉన్నదో లేదో సరిచూడండి. మరియ పరీక్ష పుస్తక సంఖ్య, జవాబు ప్రతాలలో గల పరీక్ష పుస్తక సంఖ్య సరిచూడండి. తేడా ఉన్నట్టయిన వెంటనే పరీక్షాధికారికి ఫిర్యాదు చేయండి. ప్రశ్న ప్రతాలను, జవాబు ప్రతాలను మార్పు చేయంచు కొనడం తప్పనిసరి.
 6. ఈ ప్రశ్న పత్రములో రెండు భాగాలు, IV మరియ V ఇందులో విషయాశ్రయ రకం (అబ్బోక్కివ్ డైవ్) 60 ప్రశ్నలన్నాయి. ప్రతి ప్రశ్నకు 1 మార్కు కేటాయించడవైనది :

భాగం IV : భాష I – (తెలుగు)	(ప్రశ్న 91 నుండి ప్రశ్న 120 వరకు)
భాగం V : భాష II – (తెలుగు)	(ప్రశ్న 121 నుండి ప్రశ్న 150 వరకు)

 7. భాగం IV భాష I లో 30 ప్రశ్నలు మరియ భాగం V భాష II లో 30 ప్రశ్నలు కలవు. ఈ పరీక్ష పుస్తకములో తెలుగు భాషకు సంబంధించిన ప్రశ్నలు మాత్రమే ఇవ్వబడినవి. మీరు ఎంపిక చేసుకొన్న భాషలలో, భాష I మరియ/లేక భాష II భాష తెలుగు భాష కన్నా వేరైనది అయితే, దయచేసి ఆ భాషలో ప్రశ్నలు గల పరీక్ష పుస్తకము కొరకు అడిగి తీసుకోండి. మీరు జవాబు ప్రాపిసు భాష మరియు అప్పిపు ఫార్క్లో ఎంపిక చేసుకొన్న భాష ఒకటే అయి ఉండాలి.
 8. పరీక్షార్థి భాగము V (భాష II) లోని ప్రశ్నలను (భాగము IV లో) ఎంపిక చేసుకొన్న భాష I (భాష IV లో) భాషల జాబితాలో గల భాష కన్నా భిన్నమైనదిగా ఉండవలెను.
 9. చిత్త పని (రఫ్ పరుసు) పరీక్ష పుస్తకములో దాని కొరక కేటాయింపబడిన స్థలములోనే చేయవలెను.
 10. జవాబులు OMR జవాబు పుస్తకములోనే వ్రాయవలెను. మీ జవాబులను జాగ్రత్తగా గుర్తించండి. జవాబులను మార్పుటకు వైట్టర్ వాడుట నీపేరము.

పర్కారి పేరు (పూర్వగా పెద్ద అక్కరాలలో):

పరీక్షార్థికము సుంఖ్య : (ఆంకెలలో) _____
: (ఆకురాలలో) _____

పరీక్ష కేంద్రంపేరు (పూర్విగా పెద్ద అక్రాలలో) : _____

పరీక్షలు చేండాలు (సుంతకం) _____ పర్వతావశ్యకాలు (సుంతకం) _____

Facsimile signature stamp of

Centre Superintendent _____

అభ్యర్తులు తెలుగును భాష- I గా ఎంచుకుని
వున్నట్లయితే భాగము - IV లోని (ప్రశ్న సంఖ్య 91-
120 లకు) సమాధానాలు రాయాలి.

Candidates should attempt the
questions from **Part-IV [Q.No. 91 –
120]**, if they have opted TELUGU
as LANGUAGE – I only.

**అభ్యర్థులు తెలుగును భాష - I గా ఎంచుకుని వున్నట్లయితే భాగము - IV లోని ప్రశ్న సంబుధి
91-120 లకు సమాధానాలు రాయాలి.**

సూచన: ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాస భాగమును చదివి, **91** నుండి **99** వరకు గల ప్రశ్నలకు సమాధానములు రాయండి.

భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర సిద్ధాంతానికి రూపు రేఖలు దిధి నలుబడేండ్లు సాగిన నిరంతరాందీళనాంతరం, స్వతంత్ర భారతంలో ప్రప్రథమంగా ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని సాధించుకొని, సూత్రబద్ధమైన భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల పునర్విభజనకు మనదేశంలో మార్గదర్శకులైనవారు ఆంధ్రులు. ఈ ఆంధ్ర రాష్ట్రాందీళనను స్ఫూర్థంగా ఈ విధంగా విభజించవచ్చును:

1900-1912 వరకు భావనాదశ, 1913-1920 వరకు ప్రచారదశ; 1920-1935 వరకు స్వరాజ్య మహేశవర్యమాల సందర్భంగా స్వరాష్ట వాంచ మరుగున పడినదశ; 1936-1947 వరకు కాంగ్రెస్ శాసనసభా ప్రవేశానంతరం, రాష్ట్ర తీర్మాన అమోదదశ; 1947-1953 వరకు ఉపవాస దీక్షలు, రాష్ట్రాందీళన త్రీవస్తాయికి చేరుకున్న దశ; 1953లో ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పాటు, 1956లో ఆంధ్ర-తెలంగాణాల సంలీనంతో ‘ఆంధ్రప్రదేశ్’, అవతరణ; అనంతరం జరిగిన ప్రాంతీయ, వేరాటు ఆందీళనల పరిణామాలు-రాష్ట్ర సమైక్యతా పరిరక్షణ ఇవీ ముఖ్య ఘుష్టాలు. ఈ ఆంధ్రోద్యమానికి సంబంధించిన సమ్మగ్ర చరిత్ర-సభలు-తీర్మానాలు జంతవరకు గ్రంథషం చేయకపోవడం ముఖ్యమైనకొరతగా వుంది.

1903లో గుంటూరు యువజన సాహాతీ సమితి చర్చల సందర్భంగా ఆంధ్రరాష్ట్ర వాంచకు బీజాంకురాలేర్పడినవి. జొన్నవిత్తుల గురువాదం, ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ, చట్టి నరసింహ రావుగారు మున్నగువారు జరిపిన చర్చల ఫలితంగా ఈ విషయంపైన వ్యాసాలు వ్రాశి, 1911లో యావదాంధ్రదేశ చిత్రపటాన్ని ప్రచరించారు. అందువారు మదరాసు రాష్ట్రంలోని ప్రైదరాబాదు సంస్థానంలోని ఆంధ్ర భూభాగాలకే పరిమితం గాక, మైసూరు, బెరార్ మధ్య పరగణాలు, ఒరిసా సరిహద్దున గల తెలుగు ప్రాంతాలను కూడా పేరొన్నారు.

1900లో ప్రైదరాబాదులో శీకృష్ట దేవరాయాంధ్ర భాషానిలయం ఏర్పడటం, 1905లో కొముర్రాజు లక్ష్మీణరావు గారిచే విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమాల ప్రాపన, చిలుకూరు వీరభద్రరావుగారి ఆంధ్రుల చరిత్ర ప్రచురణ, 1908లో కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారి ఆంధ్ర పుత్రిక ప్రాపన, 1908లో నిజాం ఆంధ్ర సోదరులు కూడా పాల్గొన్న బందరు ఆంధ్ర జనసభ, 1911లో చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం గారి అధ్యక్షతన జరిగిన ప్రథమాంధ్ర గ్రంథాలయ మహాసభ ఆంధ్ర రాష్ట్ర వాంచకు రూపకల్పన చేసినవని చెప్పవచ్చును.

Telugu-I

1912లో నిడుదవోలులో జరిగిన గోదావరి, కృష్ణ, గుంటూరు మండలాల సమిష్టి కాంగ్రెస్ మహాసభలో ఆంధ్ర రాష్ట్ర తీర్మానాన్ని యవకులు ప్రవేశ పెట్టగా, విషయ నిర్ణయ సభలో ముందుగా చర్చించలేదను కారణంతో ఆ తీర్మానాన్ని పెద్దలు వాయిదా వేయించారు.

కొండా వెంకటపుయ్యగారు ఆహ్వాన సంఘాదక్షులుగా 1913లో బాపటలో ప్రథమాంధ మహాసభ, శ్రీ బి.ఎన్. శర్మ అధ్యక్షతన జరిగింది. సభలో వేమవరపు రామదాసుగారు రాష్ట్ర తీర్మానాన్ని ప్రవేశ పెట్టగా ముందుగా ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ ముఖ్యమని భావించి, ఆ తీర్మానాన్ని ఆపు చేయించారు. ఈ సమస్యాపై ప్రచారం సాగించుటకు కొండా వెంకటపుయ్య, డాక్టర్ పట్టాభి, ముట్టురి కృష్ణరావు, వల్లూరి సూర్యనారాయణ గార్త్రతో ఒక ప్రచారక సంఘం ఏర్పాటు కావించబడింది.

2వ మహాసభ విజయవాడలో న్యాపతి సుబ్బారావుగారి అధ్యక్షతన, 3వ మహాసభ విశాఖపట్నంలో పానుగర్త రాజుగారి అధ్యక్షతన జరిగినవి. స్వాతంత్య సిద్ధికి భాషారాష్ట్రలే అనుమతిని, ఆంధ్రాభివృద్ధికి కళాశాలలు స్థాపించాలని అభ్యర్థిస్తూ తీర్మానాలు కావించారు.

1916లో కాకినాడలో బులుసు సాంబమ్మర్తిగారు ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శిగా ఉండి 4వ ఆంధ్ర మహాసభను నిర్వహించారు. ఆ సభలోనే ఆంధ్రరాష్ట్ర వాంచా తీర్మానం మొదట ఆమోదింపబడింది. సభానంతరం సాంబమ్మర్తిగారు బాలగంగాధరతిలక్ను కలుసుకొని ఆంధ్రరాష్ట్ర కోర్చెను వివరించారు.

(5)

1917లో కలకత్తాలో జరిగిన అ.భా. కాంగ్రెస్ మహాసభ భాషా ప్రయుక్తంగా రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సంఘాలు ఏర్పడవలెనను తీర్మానాన్ని ఆమోదించి, తదనుగుణంగా కాంగ్రెస్ నిర్మాణాన్ని పునర్వ్యవస్థ-కరించింది.

బందరునుండి వెలువడే
కృష్ణపత్రికలో ప్రకటించే వ్యాసాలు, ‘ఆంధ్రరాష్ట్రం’పై కొండా వెంకటపుయ్య, డాక్టర్ పట్టాభిగార్లు ప్రాసిన రెండు పుస్తకాలు రాష్ట్రవాంచా ప్రచారానికి బహుళంగా తోడ్పడినవి.

1920-22 సహాయ నిరాకరణద్వారా మం, 1930-33 ఉప్పుసత్యాగ్రహం మహాత్మాగాంధీ నాయకత్వాన జరిగినవి. జాతీయ నాయకులందరు ఈ మహాధ్వమాలలో పాల్చినారు. ఆంధ్ర కాంగ్రెస్ నాయకులుకూడా జాతీయ స్వాతంత్ర్యద్వమాలలో అత్యంత ప్రముఖపాత్ర వహించి జైల్లలో నిర్వంధితులైనారు. ఆ కారణంగా 1936 వరకు మరల ఆంధ్ర మహాసభలు జరగలేదనే చెప్పాలి. ‘స్వరాజ్యంలోనే స్వరాష్ట్రం’ అను అభిప్రాయం వారిలో ప్రబలంగా వుండేది. స్వరాజ్యంకోసం ఉద్యమం సాగిస్తున్న దశలో ఆంధ్రరాష్ట్రం కావలాని పరప్రభుత్వాన్ని వారు యాచించదలచలేదు.

91. విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమాల స్థాపకులు

- (1) కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు
- (2) కొముర్రాజు లక్ష్మణరావు
- (3) కొండా వెంకటపుయ్య
- (4) చిలకమర్తి లక్ష్మినరసింహం

I

I

- 92.** కృష్ణాపత్రిక ఎక్కడ నుంచి వెలవవడేది ?
 (1) కలకత్తా (2) కాకినాడ
 (3) విజయవాడ (4) బందరు
- 93.** భావట్లలో జరిగిన ప్రథమ ఆంధ్ర మహాసభకు అధ్యక్షత వహించినది.
 (1) బి.ఎన్. శర్మ (2) వేమవరపు రామదాసు
 (3) ముట్టూరి కృష్ణరావు (4) వల్లారి సూర్యనారాయణ
- 94.** యావదాంధ్ర దేశ చిత్ర పటాన్ని ప్రచురించిన సంవత్సరం
 (1) 1903 (2) 1911
 (3) 1908 (4) 1912
- 95.** ఉప్పు సత్యగ్రహం జరిగిన కాలం
 (1) 1920-22 (2) 1913-20
 (3) 1936-47 (4) 1930-33
- 96.** శీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషా నిలయం ఏర్పడిన సంవత్సరం
 (1) 1900 (2) 1905
 (3) 1908 (4) 1911
- 97.** ఆంధ్ర - తెలంగాణాల సంలీనం జరిగిన సంవత్సరం
 (1) 1953 (2) 1956
 (3) 1928 (4) 1936
- 98.** నాలుగవ ఆంధ్ర మహాసభ జరిగిన సంవత్సరం
 (1) 1917 (2) 1928
 (3) 1916 (4) 1912
- 99.** మూడవ ఆంధ్ర మహాసభకు ఆధ్యక్షత వహించినది ?
 (1) డా॥ పట్టాభి (2) కొండా వెంకటప్పయ్య
 (3) పానుగల్లు రాజు (4) బులుసు సాంబమార్తి

(6)

- సూచన :** ఈ క్రింది జవ్వబడిన పద్యభాగము చదివి, జవ్వబడిన ప్రశ్నలకు **100** నుండి **105** వరకు సరియైన సమాధానాలు రాయండి.
- కరి యిటు లేపునం గవియగా
 భగదత్తసుతుండు దీప్త ని
 ఘుర శరపంక్తి నాహపవపటుత్వము
 సూపిన నల్గుపోప సుం
 దరుడగుచున్ నరుండు
 శతధారనిభం బగు నారసంబు భీ
 కరగతి నేయి గూలె నది
 కౌరవనాయక! పర్వతాకృతిన్
- 100.** ఈ పద్యంలోని అలంకారము ఏది ?
 (1) ఉపమాలంకారము
 (2) పరికరాలంకారము
 (3) స్వభావోక్త్వలంకారము
 (4) రూపకము
- 101.** ఈ క్రింది వాటిలో ‘యుద్ధం’ అనే ఆర్ధానిచ్చే పదం.
 (1) కవియగాన్ (2) శతధార
 (3) ఆహన (4) నిఖంబు
- 102.** ‘నరుడు’ అనే పదానికి పద్యసందర్భంలో గల అర్థం
 (1) మానవుడు
 (2) అర్పనుడు
 (3) సుతుండు
 (4) కౌరవ శ్రేష్ఠుడు
- 103.** పర్వతంలా కూలి పోయిందేమిటి ?
 (1) కరి (2) సుతుండు
 (3) భగవదత్తుడు (4) సుందరుడు
- 104.** ఈ పద్యంలోని ఛందస్న్య
 (1) ఉత్సులమాల (2) శార్యాలము
 (3) మత్తేభము (4) చంపకమాల
- 105.** ‘పర్వతాకృతి’ లోని సంధి
 (1) యణదేశ సంధి
 (2) సవర్ణదీష సంధి
 (3) గుణ సంధి
 (4) వర్షి సంధి

Telugu-I

సూచన : ఈ క్రింది వాటిలో అత్యంత సరైనదాన్ని ఎన్నికచేసి పూరించండి.

106. ఈ క్రింది వాటిలో వ్యకరణ బోధనకు ఏది సమర్థవంతమైన పద్ధతి ?

- (1) ఉదాహరణలలో కూడిన వ్యకరణ సూత్రాల బోధన
- (2) వాచకాన్ని అనువదించే క్రమంలో వ్యకరణ సూత్రాలను బోధించటం.
- (3) నిర్మిష్ట వ్యకరణ గ్రంథాలను ఉపయోగిస్తూ, వ్యకరణాన్ని బోధించటం.
- (4) సందర్భ గతంగా వ్యకరణ బోధనచేస్తూ, ఆ క్రమంలో సూత్రాలను కనుగొనేట్లు చేయటం.

107. ‘సామాజిక సంపర్కం’ (Social Interaction) అనే భావన ఎవరికి సంబంధించినది ?

- (1) పౌణిని
- (2) సిక్సన్సర్
- (3) షైగాట్స్సు
- (4) కోవాల్బర్

(7)

108. ఈ క్రింది వాటిలో ఏది విద్యార్థులు భాషను సముప్పార్టీంచటానికి ఉపయోగిస్తూంది ?

- (1) విద్యార్థులు ఎక్కువగా మాట్లాడుటానికి అనుమతించబడని ఇంటి వాతవరణం.
- (2) ఇంటి దగ్గర మరియు పరిసరాలలో పెద్దలు మాట్లాడుకోవడాన్ని వినటం.
- (3) విద్యార్థులను సరియైన ఉచ్చారణ/వాక్యాలను పునరుక్తం చేయమని కోరటం.
- (4) ఇతర విద్యార్థులతో ఆడుకోవటం.

109. ఈ క్రింది సందర్భంలో పిల్లలు భాషను సహజ పద్ధతిలో సముప్పార్టీంచుకుంటారు.

- (1) ఒక సమయంలో ఒకే భాష ఉన్నపుండు.
- (2) తక్కణ పరిసరాలలో ఒక భాష కంచే ఎక్కువ భాషలు ఉన్నపుండు.
- (3) ప్రత్యేకంగా ఎలక్ట్రానిక్ మరియు ప్రైంట్ మీడియా ఉన్నపుండు.
- (4) ఆ భాష యొక్క వ్యకరణ నిర్మితి ఉన్నపుండు.

I

I

110. ఒక వాచకాన్ని చదవటానికి సంబంధించి ఈ క్రింది వాటిలో ఎది అత్యంత ప్రధానమైంది ?

- (1) వాచకంలోని ప్రతిపదం చదవటం.
- (2) విరామచిహ్నాలపట్ల దృష్టి ఉంచటం.
- (3) లిఖిత వాచక అర్థాన్ని గ్రహించటం.
- (4) సరైన ఉచ్చారణతో బిగ్గరగా చదవటం.

111. భాషా భోధన విషయంగా ఈ క్రింది వాటిలో ఎది లక్ష్యం కాదు ?

- (1) అవగాహన చేసుకొని చదివే సామర్థ్యం.
- (2) ప్రయత్నంతో వ్యక్తికరణ.
- (3) తాము విన్నదానిని అవగతం చేసుకొనే సామర్థ్యం
- (4) పొందికలో కూడిన రచనా విధానాన్ని వృధ్మి పరచుకోవడం.

112. ధ్వని సంబంధస్వరం ఈ క్రింది వాటిలో దేనితో ఎక్కువ సహసంబంధాన్ని కలిగి ఉంటుంది ?

- (1) శ్రవణ సామర్థ్యం
- (2) భాషణ సామర్థ్యం
- (3) పరచ సామర్థ్యం
- (4) లేఖన సామర్థ్యం

(8)

113. నోమ్ ఘామ్స్ పిల్లలో భాషకు సంబంధించి ఏ సహజ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాడని విశ్వసిస్తాడు ?

- (1) భాషా సముపార్షీన
- (2) భాషానుకరణ
- (3) భాషా పరివర్తన
- (4) భాషానువాదం

114. భాషా నైపుణ్యాలు ఈ క్రింది విధానం ద్వారా భోదింపబడాలి.

- (1) అనుకరణ ద్వారా
- (2) ఏకాంతత్వంలో
- (3) సవివరాణత్వక పద్ధతి ద్వారా
- (4) సముద్ర పరచిన విధానం ద్వారా

115. తోలి అభ్యాసకులను ఉపాధ్యాయురాలు బొమ్మలు గీసి రంగులు వేయమని ప్రేరేపిస్తున్నది. ఈ సందర్భంలో ఆమె చేస్తున్నది :

- (1) విద్యార్థులను తరగతి గదిలో నిశ్శబ్దాన్ని పాటించేట్లు చేయటం.
- (2) చక్కటి అప్రయత్న పూర్వకనైపుణ్యాలను (fine motor skills) పెంపొందించటం.
- (3) బాల చిత్రకారులుగా వికసించేందుకు అవకాశం ఇవ్వటం.
- (4) కేవలం విద్యార్థులను పనిలో నిమగ్నులను చేయటం.

Telugu-I

116. ఈ క్రింది వాటిలో ఏ ఆచరణ మౌలిక భాషా నైపుణ్యం ఎక్కువ వృధి చెందడానికి ఉపకరిస్తుంది ?

- (1) వ్యక్తిగతంగా మరియు బృందంగా కవితలను పరించటం.
- (2) రోల్ ఫేలో పాలోనటం.
- (3) ఉపాధ్యాయులతోపాటు ఒక బృందంగా వాచకంలోని ఒక అధ్యాయాన్ని చదవటం.
- (4) ఉపాధ్యాయులతోపాటు సరైన ఉచ్చారణను ముక్కకంరంతో బృందంగా అభ్యసించటం.

117. ఒక మూడవ తరగతి ఉపాధ్యాయురాలు ఒక అధ్యాయంలో ఇవ్వబడిన కథను సరైన క్రమంలో అమర్చమని విద్యార్థులను అడుగుతుంది. ఈ కార్యకలాపం దేనికి ఉపకరిస్తుంది ?

- (1) అవగాహన సంబంధ పరిశనం.
- (2) అవగాహన చేసుకోగలిగిన సూచన.
- (3) వారి లేఖన నైపుణ్యాలను పెంపాందించటం.
- (4) విద్యార్థులు మాట్లాడే సమయాన్ని అధికం చేయటం.

(9)

I

118. ఒక రెండవ తరగతి ఉపాధ్యాయుని వస్తువులకు పేర్లు రాసి తరగతి గదిలో ఉంచింది. ఇది లిఖిత పదానికి వాస్తవ వస్తువులలో సంబంధాన్ని కలుపు కోవడానికి ఉపకరిస్తుంది. ఈ పని విద్యార్థులు తమ _____ ను పెంపాందించు-కోవడానికి ఉపకరిస్తుంది.

- (1) వ్యక్తిగతం
- (2) రాసే నైపుణ్యం
- (3) పద సంపద
- (4) చేతి రాత

119. ఈ క్రింది వాటిలో ఎది విద్యార్థి యొక్క భాషా సామర్థ్యాన్ని అంచనా వేయటంలో తక్కువ ప్రభావ శీలమైనది ?

- (1) కథ చెప్పటం
- (2) కథ రాయటం
- (3) ఒక సంఘటనను వర్ణించటం
- (4) ఉక్క లేఖనం (Dictation)

120. విద్యార్థులలో భాషాసామర్థ్యాన్ని పెంపాందించటానికి ఈ క్రింది వాటిలో ఏ ప్రశ్నలు అత్యంత సహాయకారులుగా ఉంటాయి ?

- (1) మీకు ఇష్టమైన ఒక పుస్తకం పేరు చెప్పండి.
- (2) ‘ప్రాథాన్యం’ అనే పదం ఉపయోగిస్తూ ఒక వాక్యం రాయండి.
- (3) మీకూ, మీ అమృకు మధ్య సంబంధానికి పదం దేని.
- (4) మీరు చదివిన ఒక కవిత రాసిన కవిపేరు చెప్పండి.

అభ్యర్థులు తెలుగును భాష-II గా ఎంచుకుని
వున్నట్టయితే భాగము - V లోని (ప్రశ్న సంఖ్య
121-150 లకు) సమాధానాలు రాయాలి.

Candidates should attempt the
questions from **Part-V [Q.No. 121**
– **150]**, if they have opted
TELUGU as **LANGUAGE – II**
only.

**అభ్యర్థులు తెలుగును భాష - II గా ఎంచుకుని వున్నట్లయితే భాగము - V లోని ప్రశ్న
సంఖ్య 121-150 లకు సమాధానాలు రాయాలి.**

సుచనలు : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి, **121** నుండి **128** వరకు వున్న ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

సుమారు 6 శతాబ్దాల క్రితం దేదీప్యమంగా వెలిగిన దుర్భం రాచకొండ. ఇది పర్వత పంక్తుల మధ్య ఒక అభేద్య గిరిదుర్భంగా నిలచింది. తెలంగాణలో ఆనాడు ఇది సువిశాల సామ్రాజ్య రాజధాని. తెలంగాణలో కాకతీయుల తరువాత ఇది పెద్ద రాజ్యం. నల్గొండ జిల్లాలోని ఈ దుర్భాన్నండి రేచర్ల పద్మనాయక రాజులు పాలించారు.

క్రీ.శ. 1323లో ఒరుగంటిని ఉలుగ్గిభాన్ గెలచి, ముస్లిం పాలకులను నియమించి, తండ్రి ఫియసుదీన్ వధించి మహమ్మద్ బిన్ తుగ్రుక్ పేరుతో ధిల్లీ సింహసనాన్ని క్రీ.శ. 1326లో ఆక్రమించిన రోజుతో హిందూ రాజ్యం అంతరించి హిందువులు చాలా కష్టాలు పడ్డారు. కాకతీయ ప్రతాపరుదురాజు కాలంలో ఒరుగల్లు కటకం (కోట నగరం) పాలించిన నాగయ గన్నయ కాకతీయ రాజ్య పతనానంతరం మతం మారి మాలిక్ మక్కాల్ పేరిట ఒరుగల్లుకు వజీర్ అయినాడు. నిరవద్యపురం, రాజమహాంద్రం ముస్లింల వశంపనాయి. ఈ కాలంలో హిందువుల అష్టకష్టాలగూర్చి శ్రోలయ నాయకుని విలస శాసనం విస్తారంగా పేర్కొంది. కాకతీయుల సేనానులైన రెడ్డి, వెలమ నాయకులు, సామంతులు కూడగట్టుకొని తెరిగి తురక రాజ్యాలను హిందూ రాజ్యాలుగా మలచుకొన్నారు. వాటిలో రేచర్ల సింగమనాయకుడు నిర్మాణం ప్రారంభించిన రాచకొండ తరువాత బలమైన దుర్భంగా మారింది.

సింగమనాయకుడు ప్రతాపరుదుని కొలువులో సేనాని. అతని కుమారుడు అనపోత నాయకుడు రాజధానిని అమనగల్లు నుండి రాచకొండకు క్రీ.శ. 1361లో మార్చినాడు.

తరువాత పద్మనాయకులు బహుమనీలకు, ఆపై కళింగ (బరిసా) ఆధీశులకు స్నేహ పాట్టాన్ని చాచినారు. క్రీ.శ. 1325 నుండి సుమారు నూటయాబ్దే సంవత్సరాలుగా సాగిన ఈ రాజవంశంలో సింగమ, అనపోత, రెండవ సింగమ, రెండవ అనపోత, రాఘవమాధవ, మూడవ సింగమలు ఒకరి తరువాత ఒకరు పాలించారు. ఏరి ఈ రాజవంశం క్రమం దేవలమై నాగారం చెరువుగట్టు శాశనం (క్రీ.శ. 1429)లో ప్రస్తావించబడింది. సింగమనాయకుని తండ్రి ఎరదాచా నాయకుడు దీంట్లో మూలపురుషుడుగా పేర్కొబడ్డాడు. దేవరకొండ రాజ్యంలో ఏరి సోదర వంశం కొనసాగించింది. మొదటి అనపోతా నాయకుడు తన తమ్ముడు మదానాయకుణ్ణి ఈ రాజ్యంలో ప్రతిష్ఠించాడు.

రాచకొండ పద్మనాయక రాజులది రేచర్ల గోత్రం, ఏరు వెలమలుగా ప్రసిద్ధులు, పలనాటి యుద్ధానంతరం రేచర్ల వంశికులు కాకతీయుల ప్రాపు సంపాదించినారు. రేచర్ల ఎరదాచా నాయకుడు ప్రతాపరుదునికి కుడిభుజం ఐనాడు. అతనికి ‘పంచపాండ్య ధలవిభాళ’ అని బిరుదు. తమిళనాట పాండ్యులను పారదోలుటలో ప్రతాపరుదునకు సాయపడినాడు. గణపతిదేవుని కాలంలో దామనాయకుడు, రుద్రచమూవతి, రుద్రమ కాలంలో తీరుగుబాట్ల నణచిన ప్రసాదాదిత్యనాయకుడు ఎరదాచానాయనికి పితరుల ప్సానంలోని వారు. సింగమ నాయకుడు కూడా ప్రతాపరుదునికి సాయపడి అతని నుండి అశీతి పరాలు (80 వరాలు) పొంది ‘అశీతి సింగమ’ అయినాడు.

ఒరుగల్లు కాకతీయుల తర్వాతి రాజు కాపయ బహుమనీలతో యుద్ధాలు చేస్తుండగా అవకాశం సూచి రేచర్ల సింగమ నాయకుడు అంతర్వేది, ఏలేశ్వరాలు

ఆక్రమించి, తన రాజ్యం విస్తరింప చేసికొని జల్లిపల్లిపై దండెత్తి సోమ వంశీకుల చేతిలో మౌసంతో చంపబడ్డాడు. వీరుడైన ఇతని కుమారుడు అనరపోతనాయకుడు ఆమనగల్లు రాజ్యాధికారం చేపట్టి, మొదట జల్లిపల్లిని గలిచి సోమ వంశాన్ని, రెడ్డి రాజులను అంతం చేసి, ‘సోమకుల పరశురామ’ బిరుదు పొంది, క్రీ.శ. 1367లో కళింగపై యుద్ధము చేసినట్లు అతని సింహచల శాసనం చెప్పోంది. ఆ పిదప ఒరుగల్లు, భువనగిరి, శృంగారం దుర్ధాలు జయించి ‘ఆంధ్రదేశాధీశ్వర’ అని ప్రశాంసింపబడ్డాడు. శ్రీపర్వతము (శ్రీకైలం) వద్ద కృష్ణానదికి సోపానములు కట్టించినాడు. తమ్ముడైన మాదానాయని దేవరకొండ దుర్ధాధిష్టతిని చేసినాడు. ఈ అన్నదమ్ముల సంతతులు చివరిదాకా సోదర భావంతో నడిచాయి. అందుకే రాచకొండ దేవరకొండ రాజ్యాలని చరిత్రకారులు కలిపి చెప్పుతారు.

అనపోతనాయకుని పెద్దుడుకు రెండవ సింగమనాయకుడు (క్రీ.శ. 1384-99) కళ్యాణాదుర్ధ విజేత అని ‘చమత్కార చంద్రిక’ వివరించింది. ఈతడు రెడ్డిరాజుల ఏలుబడిలోని పెదవేగి, బెండపూడి మొదలైన దుర్ధాలు జయించి సామ్రాజ్యం విస్తరించినాడు. విజయనగర రాజులతో యుద్ధాలు చేసినాడు. ఈతడు కుమారసింగమగా, సర్వజ్ఞ సింగభూపాలుడుగా పేర్కొబడ్డ గొప్ప కవి, కవిపండిత పోషకుడు.

రెండో అనపోతనాయకుడు (1399-1421) ఈ రాచకొండ పద్మనాయకులలో మహాపురాక్మమశాలి. అద్వంకి రెడ్డి రాజ్యం, కొండవీటి రెడ్డి రాజ్యాలుగా రెడ్డిరాజులు ప్రసిద్ధులు. కొండవీటి రెడ్డి రాజ్యం రాజమహాంద రెడ్డి రాజ్యంగా కొమరగిరి రెడ్డి కాలంలో చీలింది. ఈ సమయంలో విజయనగర రాజ్యానికి రాచకొండ రాజులు సన్నిహితులైనారు. రెండో అనపోత సోదర దేవగిరి రాజ్యపు లింగమనేడుతో కలిసి కొండవీటి పెదకోమటి వేమారెడ్డిని వధించినాడు. ఈతని తమ్ముడు మాదానాయుడు (1421-30) రాజ్యమేలుతుండగా

దాడులవల్ల రాజ్యాధికారం శిథిలమైంది. బహమనీ రాజ్యాధికుడు అహ్మాద్ షా సేనానికి అజీంబాన్తో ఒడిపోయి క్రీ.శ. 1425లో సుల్తాన్తో సంధి చేసికొన్నాడు. ఒరుగల్లు జారి బహమనీ రాజ్యాలో కలిసింది. ఈతని భార్య నాగాంబిక రాచకొండకు పశ్చిమాత్రరాను ఉన్న దేవలమ్మ నాగారం వద్ద నాగసముద్రమనే గొప్ప చెరువు తవ్వించి శాసనం (క్రీ.శ. 1429) వేయించింది. ఈ శాసనంలో మాదానాయుడు రామాయణానికి వ్యాఖ్య రాసి రామునికి అంకితమిచ్చాడు అని ఉంది.

పినతంట్రి మాదానాయుని మరణానంతరం రెండో అనపోతనాయని కుమారుడు మూడో సింగమనాయుడు రాజ్యాధికారం (క్రీ.శ. 1430-1475) చేపట్టాడు. ఈతని కాలంలో రాచకొండ దుర్ధం చేజారింది. బహమనీ సుల్తాన్ అల్లాణదీన్ షా సేనాని సంజర్బాన్ చేతిలో సింగమనాయుడు ఒడిపోగా సుల్తాన్ తమ్ముడు మహమ్మద్బాన్ రాచకొండకు స్థానిక పాలకుడైనాడు. అల్లాణదీన్ మరణానంతరం హమయూన్ రాజు కాగా (క్రీ.శ. 1457) అతనిని గలిచేందుకు వీరికి సాయంగా వచ్చిన కళింగ రాజు కవిలేశ్వరజగపతి కుమారుడు కుమార హంవీరుడు వచ్చి తెలంగాణను బహమనీల నుండి విడిపించినాడు. రాచకొండ, భువనగిరి, ఒరుగల్లు దుర్ధాలను హంవీరుడు పట్టుకున్నాడు (క్రీ.శ. 1464). ఈ సంవత్సరం రాచకొండ తీరిగి పద్మనాయకుల ఏలుబడిలోనికి వచ్చింది. సర్వజ్ఞ సింగమనాయకుని తమ్ముడు రామధర్మానాయుడు వరంగల్ జిల్లాలోని శాయంపేటలో 1464లో చంద్రగ్రహణ సమయం వెంకటేశ్వరునకు దానంగా ముచ్చెర్ల, ముందు పల్లెలు దానం చేసినాడు. అంటే అప్పటికి వారికి అధికారం తీరిగి షిరపడిందన్నమాట.

121. నాగసముద్రం చెరువును తవ్వించినది.

- (1) నాగాంబిక
- (2) పెదకోమటి వేమారెడ్డి
- (3) రెండో అనపోతనాయకుడు
- (4) మాదానాయుడు

Telugu-I

- 122.** సింగమనాయకుడు ఎవరి కొలువులో నేనాని ?
- రెండవ ఆనపోత
 - రావు మాధవ
 - మాధవ సింగమల
 - ప్రతాపరుద్రుడు
- 123.** ‘ఆంధ్ర దేశాధీశ్వర’ అనే బిరుదు పొందినది.
- సింగమనాయకుడు
 - అనపోతనాయకుడు
 - ప్రసాదిత్యానాయకుడు
 - మాదానాయకుడు
- 124.** ప్రతాపరుద్రుడికి సహాయపడి ఆతని నుంచి ‘అశీత్’ వరాలు పొందినది ఎవరు ?
- ప్రసాదిత్యానాయకుడు
 - అనపోతనాయకుడు
 - మాదానాయకుడు
 - సింగమనాయకుడు
- 125.** చెరువుగట్టు శాసనం వేయబడిన సంవత్సరం
- క్రీ.శ. 1429
 - క్రీ.శ. 1361
 - క్రీ.శ. 1326
 - క్రీ.శ. 1323
- 126.** క్రీ.శ. 1361లో రాజధానికి ఆమనగల్లు నుండి రాచకొండకు మార్చినది ఎవరు ?
- సింగమనాయకుడు
 - అనపోతనాయకుడు
 - మాల్చిక మక్కాల్
 - రావు మాధవ
- 127.** ఉలుగ్గిఖాన్ ఒరుగంటిని గెలిచిన సంవత్సరం
- క్రీ.శ. 1326
 - క్రీ.శ. 1323
 - క్రీ.శ. 1361
 - క్రీ.శ. 1365
- 128.** రాచకొండ తీరిగి పద్మనాయకుల చేతిలోకి వచ్చిన సంవత్సరం.
- క్రీ.శ. 1464
 - క్రీ.శ. 1457
 - క్రీ.శ. 1470
 - క్రీ.శ. 1475

(13)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి, **129** నుండి **135** వరకు వున్న ప్రశ్నలకు సరియైన సమాధానములు రాయండి.

ప్రసిద్ధ అలంకారికుడు ప్లైకినోన్ (Plekhnov) ప్రతిపాదించిన “Flow of water theory” ప్రకారం చరిత్రలో ఆయా దేశ కాలానుగుణ పరిస్థితులను బట్టి ఏదో ఒక దేశంలో పునరుళ్ళవనోద్యమం (Renaissance) ప్రారంభమవుతుంది. నీరు పల్లానికి ప్రవహించినట్లుగానే ఈ ఉద్యమం గూడా ముందుగా తాను పుట్టిన దేశం నుండి, అదే స్థితి గతులతో కొట్టుకులాడుతున్న ఇతర దేశాలపై తన ప్రభావాన్ని చూపుతుంది. ఇటలీ ప్రసిద్ధ రచయిత సెనికా (Seneca) మీద గ్రీకు ట్రొజెటీల ప్రభావం ఉంచే, సెనికా ప్రభావంతో ఆంగ్లంలో ఎన్నో ‘ట్రొజెటీలు వెలసినాయి’. టుర్కీస్, జూకోవిసిక్ మొదలగు రష్యా నాటక రచయితలపై ఇంగ్లీషు, సాగ్రటీష్ రచయితల ప్రభావముండేది. ఎన్నో రష్యన్ నాటకాలు ఈ శతాబ్దం నుండి అమెరికాలో ప్రదర్శింపబడుతున్నాయి. ‘పో’ తాను ‘మోలియర్’ పద్ధతుల్ని అనుసరిస్తానని తెలియజేశాడు. ప్రద్రమంగా షేక్సిప్పయర్ ‘జూలియస్ సీజర్’ నాటకాన్ని తెలుగులోని అనవదించింది స్వర్ణియ వావిలాల వాసుదేవశాస్త్రి. తర్వాత గురజాడ శ్రీరామమూర్తిగారు. “మర్చంట్ ఆఫ్ వెన్నీస్” అనే మరో షేక్సిప్పయర్ నాటకాన్ని అనువదించారు. ఆ తర్వాత నిద్రాణమై ఉన్న సంఘాన్ని జగ్గాతం చేయాలని స్వర్ణియ వీరేశలింగంగారు ఆంగ్ల నాటక ప్రభావంతో ఎన్నో ప్రహసనాలను రచించారు. “షెరిడిన్ నాటకాలైన” “డ్యూయెన్నా” “రైవల్స్” నాటకాల్ని గూడా పంతులుగారు

I

I

తెలుగులోకి అనువదించారు. ఆంధ్ర
 నాటక పితామహ స్వర్ధీయ ధర్మవరం
 రామకృష్ణమాచార్యుల వారి విషాద నాటక
 రచనల్లో ఆంగ్రేజు ప్రభావం
 ద్వేతకమవుతుంది. వారెన్సుకున్న
 పొరాణిక, చారిత్రక, సాంఘిక
 ఇతివ్యత్తాలలో, రచన శిల్పంలో, పొత్తల
 స్వభావ సరళిలో పాశ్చాత్య ముద్ర
 సుష్ఠుంగ కన్నిస్తుంది. ప్రతాపరుద్రియం,
 కన్యాశుల్కం నాటకాలమీద ఆంగ్రేజు నాటక
 ప్రభావం ఉన్నదనుట సుష్ఠుంగ. చారిత్రక
 నాటక పితామహ శ్రీ కోలాచాలం
 శైనివాసరావుగారి చారిత్రక నాటకాలమైనా
 ఆచంట సాంఖ్యాయన శర్కుగారి
 “మనోరమ” వల్లూరి బాపిరాజుగారి
 “సాగరిక” మొదలగు నాటకాలమైన
 పేకించుయర్ ప్రభావం గోచరిస్తుంది.
 ఆత్మేయ “ఎన్.జి.వో” మై ఇబ్బన్, ఆస్కార్
 వైల్ట్ రచన ముద్రను గమనించగలం.
 తెలుగు నాటకాల తోలి రోజుల్లో, పాశ్చాత్య
 నాటక రచన ప్రభావం అనువాదాలకు
 మాత్రమే పరిమితమైతే, ఆధునిక తెలుగు
 నాటక రచయితలు కేవలం
 అనువాదలతోనే సరిపెట్టుకోక, పాశ్చాత్య
 ఇతివ్యత్తాల ఆధారంగానూ, సమస్యల
 ఆధారంగానూ తమ రచనలకు
 వికాసవంతం చేసుకోవటం
 గమనించగలం.

1965 సం||లో వచ్చిన ‘మరో మొహంజోదారో’ నాటకంతో పాశ్చాత్య నాటక ప్రదర్శనా ప్రయోగం గూడా తెలుగు నాటకంపై ప్రసరించటం ప్రారంభమైంది. విజయవంతమైన ఈ ‘ఎలియనేజేషన్’ ప్రయోగం ఆ తర్వాతి తెలుగు నాటక రచయితలకు, దర్శకులకు ఒక వరవడిగా మారింది. క్రమంగా పాశ్చాత్య నాటకరంగాన్ని అవహించిన వివిధ సిద్ధాంతాలూ, ప్రయోగాలు తెలుగు నాటక రంగంలోకి చేచుకు వచ్చాయి. రియలిజం, నేచురిలిజం, సింబాలిజం,

(14)

卷之三

సప్రియలిజం, ఎక్స్‌ప్రైమనిజం, అబ్బుర్రిజం ఆదీగా పల వివిధ సిద్ధాంతాలూ, ప్రయోగాలూ తెలుగు నాటక రంగంలో గూడా వేళ్ళానుకున్నాయి. వాస్తవిక చిత్రణతో, సమకాలీన వస్తువుతో ప్రయోగింపబడేది ‘రియలిజం’. సామాన్యల జీవితానుభవాలను వాళ్ళకు పరిచితమైన భాషలోనే తెలియజ్ఞాలంటుంది వాదం. “సైన్యబ్,” సార్డ్స్ లు ఈ సిద్ధాంత రూపకల్పనకు ఆద్యులు. “కన్యాశల్చుం, ఎన్.జి.వ్.” నాటకాలు ఈ కోవలోనివే. వాస్తవికత సంఘటనలోనూ, చిత్రీకరణలోనూ, వేసభాషల్లోనూ సహజత్వంలో కలగలనిపోవాలని చెప్పేది “నేచురిలిజం” హెచ్చెల్ (జర్గునీ) ఎమలీజోలా (ప్రాన్) బెలూస్కా (అమెరికా), ష్టాన్లవిన్స్కు (రష్యా) మొ||వారు ఈ వాదానికి ప్రాచుర్యం కల్గించారు; ఆనాటి “మా భూమి,” ముందుగు నాటకాలతో పాటు ఈనాటి పెక్కు తెలుగు నాటకాలు ఈ కోవక్రిందకే వస్తాయి.

పాశ్చాత్య దేశాల్లో బలం పుంజుకొను
మరో సిద్ధాంతం “సింబాలిజం” కేవలం
సంభాషణల్లోనూ, అభినయంతోనే గాక
ప్రతీకల ద్వారా గూడా ప్రేక్షకులకు నాటక
సందేశాన్ని అందించవచ్చునంటారు ఈ
సిద్ధాంత వాదులు. ఈ వాదాన్ని
ప్రాచుర్యానికి తెచ్చింది “మేటర్ లింక్”,
“అడాల్ప్” అప్పియా”లు. సామాజిక
వాస్తవాల్ని మరింత ఎప్పక్కివ్వగా, గాఢంగా
చెప్పవచ్చునంటారు వీళ్ళు. తెలుగులో
ఆత్మేయ “భయం”, ఆర్.వి. చెలం ఇది
నాటకం కాదు” మొదలగునవి ఈ కోవలోనివే.

129. సింబాలిజంలో రానే నాటకాలలో
సందేశం ఈ క్రింది వానిలో ఒక
దాని ద్వారా అందించబడుతుంది.

- (1) సహజత్వం (2) ప్రతీకలు
 (3) అభినయం (4) సంభాషణలు

Telugu-I

130. ‘రైవల్స’ అనే నాటకాన్ని తెలుగులో అనువదించిన వారు

- (1) వీరేశలింగం
- (2) గురుజాడ శ్రీరామమూర్తి
- (3) కోలాచలం శ్రీనివాసరావు
- (4) ఆంచంట సాంఖ్యాయన శర్మ

131. ‘ఎన్.జి.ఒ’ ఎవరి రచన ?

- (1) ఇబ్రహిమ
- (2) ఆత్రేయ
- (3) ఆస్కార్ వైట్
- (4) పేకింపులు

132. ‘మనోరమ’ ఎవరి రచన ?

- (1) వీరేశలింగం
- (2) ధర్మవరం రామకృష్ణమాచార్యులు
- (3) కోలాచలం శ్రీనివాసరావు
- (4) ఆచంట సాంఖ్యాయన శర్మ

133. జూలియస్ సీజర్ నాటకాన్ని తెలుగులోకి అనువదించినది

- (1) గురుజాడ శ్రీరామమూర్తి
- (2) వీరేశలింగం
- (3) వావిలాల వాసుదేవ శాస్త్రి
- (4) రామకృష్ణమాచార్యులు

134. ‘సెనెకా’ ఏ దేశానికి చెందిన రచయిత ?

- (1) భారతదేశం
- (2) రష్యా
- (3) అమెరికా
- (4) ఇటలీ

135. ‘కన్యాశుల్కం’ ఏ కోవకు చెందిన రచన ?

- (1) నేచురలిజం
- (2) సింబాలిజం
- (3) సురియలసిజం
- (4) రియలిజం

(15)

సూచన : ఈ క్రింది వాటిలో అత్యంత సరైనదాన్ని ఎన్నికచేసి పూరించండి.

136. ఈ క్రింది వాటిలో ఏది పిల్లల భాషా సముప్పర్చనలో ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తుంది ?

- (1) ఉపాధ్యాయురాలు
- (2) కుటుంబం
- (3) పారశాల
- (4) ప్రసారమాధ్యమం

137. ఈ క్రింది వాటిలో దేనిలో వ్యాకరణ సూత్రాలను బట్టీ పట్టడం అనేది ప్రథాన అంశంగా ఉంటుంది ?

- (1) నిర్మాణాత్మక పద్ధతి (ప్స్టక్చర్ల్ అప్రోచ్)
- (2) ప్రత్యక్ష పద్ధతి (త్రైరక్ష మెధడ్)
- (3) వ్యాకరణ అనువాద పద్ధతి (గ్రామర్ ట్రాన్స్లేపన్ మెధడ్)
- (4) సహజ పద్ధతి (నేచురల్ అప్రోచ్)

138. ఒక భాషను నేర్చుకునే క్రమంలో ఈ క్రింది వాటిలో ఏది ప్రాధాన్యత లేని అంశం ?

- (1) ప్రేరణ
- (2) ఆత్మవిశ్వాసం
- (3) అభ్యసనంపట్ల ఉండే వైఖరీ
- (4) అనువాదం

139. పిల్లలకు ప్రాయటాన్ని నేర్చే క్రమంలో ఒక ఉపాధ్యాయురాలిగా మీరేం చేస్తారు ?

- (1) విద్యార్థులను ఆ భాషకు సంబంధించిన వర్ణమాల ప్రాయమని అడగటం.
- (2) విద్యార్థులకు తమ భావాలను వెల్లడించే అవకాశం కల్పించటం.
- (3) పిల్లలను మొదట కంఠస్థం చేయమని అడగటం, ఆ పిదిప చక్కటి దస్తారితో ఒక పేరాగ్రాఫ్ రాయమని అడగటం.
- (4) నల్లబల్ ద్వారా పిల్లలు అక్షరాలు రాసుకునే అవకాశం ఇవ్వటం.

I

- 140.** ఈ క్రింది వాటిలో ఏది విద్యార్థులు బోధన, అభ్యసన సామగ్రిని ఎంచుకోవటానికి ముఖ్యమైంది ?
- అది ఆందుబాటులో ఉన్న మార్కెట్లో దొరకాలి.
 - అది ఎక్కువ ఖరీదు ఉండుకూడదు.
 - దానిని విద్యార్థులే తయారు చేయాలి.
 - అది సందీర్ఘకరించబడాలి మరియు సమగ్ర పద్ధతిలో ఉపయోగించబడాలి.
- 141.** రెండవ తరగతి విద్యార్థులు కొందరికి కొన్ని ‘ఫోనీమ్స్సును’ (ధ్వనులు) ఉచ్చరించటంలో ఇబ్బంది ఉంది. ఈ క్రింది వాటిలో ఏ వ్యాహం ఈ సమస్యను పరిష్కరించేందుకు ఉపకరిస్తుంది ?
- ఆమె మనిషి నోటి నమూనాను ఉపయోగిస్తూ ఒక ఫోనీమ్స్ పలకటంలో ఉండే అంశాన్ని ప్రదర్శించి చూపాలి.
 - ఆమె కనీసంగా జంటగా ఉండే ప్రైస్ పదాలను ఉపయోగించాలి. మరియు విద్యార్థులను మొత్తం పదంలో ఉండే ధ్వనిని ఉచ్చరించి గుర్తించేటట్లు చేయాలి.
 - వాచకాన్ని బీగ్గరగా చదువుతూ, ధ్వనుల ఉపయోగాన్ని అందులోంచే ఉండాహారించి చూపాలి.
 - వారికి వల్లె వేయించటం, అభ్యసం చేయించాలి. తద్వారా వారు దానిని పదేపదే అనటం ద్వారా సమస్యను అధిగమించేట్లు చేయాలి.

(16)

- Telugu-I**
- 142.** ఏ బోధనా పద్ధతిలో వ్యాకరణ సూత్రాలమీద దృష్టి పెట్టటం, ఆ తరువాత వాటిని ఆధారం చేసుకుని అనేక ఉండాహారణలు ఇవ్వటం జరుగుతుంది.
- అనుగున పద్ధతి (ఇండ్రష్టీవ్ మెథడ్)
 - నిగున పద్ధతి (డియుష్టీవ్ మెథడ్)
 - వ్యాకరణ అనువాద పద్ధతి
 - ప్రత్యక్ష పద్ధతి
- 143.** అభ్యసకులు భాషా సముప్పార్జన ఇలా చేస్తారు.
- భాషను సహజ పరస్పరణ సంభాషణ వాతావరణంలో వాడటం ద్వారా.
 - భాషా నిర్మాణాన్ని విశ్లేషించటం ద్వారా.
 - ఆ భాషకు సంబంధించి సాహిత్యం చదవటం ద్వారా.
 - ఆ భాషను మాట్లాడే వాళ్ల సంస్కృతిని నేరుచుకోవటం ద్వారా.
- 144.** ఈ క్రింది వాటిలో ఏది చక్కని మోటార్ స్కూల్సును పెంపొ-దించటానికి ఉండాహారణ ?
- ఎక్కుటం
 - గెంతటం
 - ప్రాయటం
 - చదవటం

Telugu-I

145. ఈ క్రింది వాటిలో ఉపాధ్యాయురాలు అడిగే ఏ ప్రశ్న తరగతిలో బహు భాషావాదాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది ?

- (1) బెలూన్లు ఎంత ఎత్తుకు ఎగర గలవు
- (2) మీ భాషలోని కూరగాయల పేర్లు రాయండి.
- (3) మీకు పెంపుడు జంతువు ఉందా?
- (4) మీరు లేఖలు రాశారా?

146. క్రింది తరగతులలో ‘రైమ్స్’ ఉపయోగించాలి. ఎందుకంటే అవి

- (1) అభ్యాసకులకు లక్ష్య భాషను మాట్లాడే అవకాశాలను కల్పిస్తుంది.
- (2) అభ్యాసకులను క్రమ శిక్షణలో పెడుతుంది.
- (3) లక్ష్య భాష వ్యాకరణాన్ని నేరుచోపటంలో అభ్యాసకులకు సహకరిస్తుంది.
- (4) కలిన పదాలను వివరించేందుకు వాక్యాలను రూపొందించేందుకు అభ్యాసకులకు తోడ్పుడుతుంది.

147. ఒక ఉపాధ్యాయురాలు తరగతి గదిలో శ్రవణ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించేందుకు నిర్ద్యయించుకుంది. ఆమె విద్యార్థులను భాగస్వాములను చేస్తూ వారిలో ఆసక్తిని పెంపొందించే శోధనాత్మక ప్రశ్నలను, చుర్చను రేకెత్తించే కొన్ని మేధమధన కార్యక్రమాలను, పనులను ప్రణాళికగా వేసుకుంది. ఈ ఏర్పాట్లు ఎందుకంటే

- (1) శ్రవణ పూర్వ కార్యక్రమాలు
- (2) శ్రవణక్రమ కార్యక్రమాలు
- (3) శ్రవణానంతర కార్యక్రమాలు
- (4) శ్రవణ కార్యక్రమాల అనుసరణ.

(17)

148. తరగతిగదిలో బొమ్మలు/పోష్టర్లు వాడటానికి సంబంధించి ఈ క్రింది వాటిలో ఏది వాస్తవం కాదు ?

- (1) అది విద్యార్థులు చిత్రాలను పరిశీలించేందుకు ఒక అవకాశం కల్పిస్తుంది.
- (2) అది విద్యార్థులు తమని తాము వ్యక్తికరించుకునేందుకు, చిత్రాల ఆధారంగా రాశేందుకు ఒక అవకాశం కల్పిస్తుంది.
- (3) అది విద్యార్థులకు ఉపాఠ్యక ప్రపంచంలో స్థానం కల్పిస్తూ తరగతి గదిలోని విద్యార్థుల సృజనాత్మకతకు చోటు కల్పిస్తుంది.
- (4) అది విద్యార్థులు తమ శ్రవణ నైపుణ్యాన్ని పెంపొందించుకొనే అవకాశం కల్పిస్తుంది.

149. ప్రారంభ ఆక్షరాస్యతాదశలో ఈ క్రిందిది కూడా లేఖనం క్రిందికే వస్తుంది.

- (1) అక్షరాలు పూపొందించటం.
- (2) పదాలు రాయటం.
- (3) వాక్యాలు తయారు చేయటం.
- (4) బొమ్మలేయడం.

150. అభ్యాసకుల భాషా ఉపయోగాన్ని అంచనా వేయటంలో ఈ క్రింది వాటిలో ఏది అత్యంత ప్రాముఖ్యత కలది ?

- (1) చెక్కలిస్ట్
- (2) రేటింగ్ సెక్యూరిటీ
- (3) పోర్ట్ ఫోలియో
- (4) ఇంటరాక్టన్

I

క్రింది సూచనలను జాగ్రత్తగా చదపండి :

1. వివిధ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఎలా రాయలనేది మీకు ఇవ్వబడిన బుక్‌లెట్ లో వివరించటం జరిగింది. సమాధానాలు రాయటానికి ముందు జాగ్రత్తగా చదివి రాయండి.
2. ప్రతి ప్రశ్నకు నాలుగు జవాబులు ఇవ్వడమైనది. అందులో సరియైన జవాబును ఎన్నుకొని OMR జవాబు పుత్రమందలి పేజీ-2 లో గల పృత్తాలలో ఒకదానిపూర్తమే నీలి బాల్-మెన్సుతో నింపండి. ఒకసారి జవాబును ఎన్నుకొని పృత్తంలో నింపినచో దానిని మార్చుటకు వీలుండదు.
3. పరీక్షార్�ి జవాబు పుత్రాలను మడత పెట్టుటకాని, ఏ ఇతర గుర్తులు పెట్టుట కాని చేయరాదు. పరీక్షార్థి తన క్రమ సంఖ్యను కేటాయించిన స్థానంలో మాత్రమే రాయాలి. 10క ఎక్కడా రాయకూడదు.
4. పరీక్షా పుస్తకం మరియు జవాబు పుత్రాలను తగు జాగ్రత్తగా ఉపయోగించండి. ఎందుకంటే ఎట్టి పరిస్థితులలోను (పరీక్షా పుస్తకం మరియు జవాబు పుత్రంలో గల సంఖ్య లేదా సంకేతంలో తేడా ఉంటే తప్ప) ఇంకోసారి మార్చి ఇవ్వబడదు.
5. హజరీ పుత్రములో గల మరియు పరీక్షా పుస్తకం/జవాబు పుత్రాలలో ఇవ్వబడిన సంకేతం (కోడ్) మరియు సంఖ్యలను సరిచూసుకొని తప్పు లేకుండా రాయండి.
6. ఓ ఎమ్ ఆర్ సమాధాన పుత్రంలోని కోడెడ్ సమాచారాన్ని ఒక యంత్రం పరిశీలిస్తుంది. అందువల్ల ఏ సమాచారాన్ని అసమగ్రంగా వదిలి వేయవద్దు. అలాగే ఆ సమాచారం అడ్జైట్ కార్డ్లలో ఇవ్వబడిన సమాచారానికి భిన్నుంగా వుండకూడదు.
7. పరీక్షార్థి పరీక్ష జరుగు హాలు లేక గదిలోనికి, ప్రమేశ పుత్రము తప్పు మరియు ఏ ఇతర పొర్చుంటాలకు సంబంధించిన ముద్దిత లేదా చేతిప్రాతతో కూడిన కాగితాలు, కాగితపు ముక్కలు తేరాదు. పేజర్, మొబైల్ ఫోను మరియు సాంకేతిక పరమైన ఏ వస్తువునూ తీసుకొని వెళ్ళుటకు మరియు ఉపయోగించుటకు అనుమతి లేదు.
8. పరీక్ష హాలు/గదిలలోకి నిషేధించబడిన మొబైల్ ఫోన్లు, వైర్లెన్ సమాచార పరికరాలు (అవి స్యోచ్-ఆఫ్ చేసినా కూడా) తీసుకొని రాకూడదు. దీని అతిక్రమించటం అనేది పరీక్షలో అక్రమానికి పొల్చుటటంగా పరిగణించబడుతుంది. అందుకు తగిన చర్య తీసుకొనబడుతుంది. ఆ చర్య పరీక్ష రద్దు చేయటం కూడా కావచ్చు.
9. గది పరీక్షా పర్యవేక్షకుడు, అనుమతి ప్రమేశ పుత్రాన్ని చూపున్నప్పుడు పరీక్షార్థి తప్పక చూపించాలి.
10. కేంద్ర పరీక్షాధికారి లేదా పరీక్షా పర్యవేక్షకుని ప్రశ్నేక అసుమతి లేదే పరీక్షార్థి, తన కార్యాన్ని చోటు నుండి కదలకూడదు.
11. పరీక్షార్థి జవాబు పుత్రాన్ని పూర్తి చేసి గది పరీక్షా పర్యవేక్షకునికి ఇచ్చి, రెండవసారి హజరు పట్టీలో సంతకం చేసిన తరువాతనే, పరీక్షా గదిని విడిచి వెళ్ళాలి. రెండవసారి హజరు పట్టీలో సంతకం చేయకుండా వెళ్ళిన, అతడు జవాబు పుత్రాన్ని ఇవ్వునట్టగా భావించడం జరుగుతుంది. లేదా అతడు అనుచిత పద్ధతిలో ప్రవర్తించినట్టగా భావించడం జరుగుతుంది.
12. ఎలక్ట్రానిక్/చేతితో ఉపయోగించు కాలిక్యులేటర్సు వాడుట నిషేధం.
13. బోర్డు విధించిన నియమ నిబంధనలకు అనుమతి పరీక్షార్థి పరీక్షా గదిలో మెలగవలసి ఉంటుంది. అనుచితంగా పర్యవేక్షకుని వారిని శిక్షించు అధికారం బోర్డు నియమ నిబంధనలకు అనుగుణంగా ఉండును.
14. పరీక్షా పుస్తకం, మరియు జవాబు పుత్రాలలోని గల ఏ భాగాన్ని ఎట్టి పరిస్థితుల లోనూ వేరు చేయకూడదు.
15. పరీక్షార్థి పరీక్ష పూర్తయిన తరువాత, గదిని విడిచి వెళ్ళుటకు పూర్వం జవాబు పుత్రాన్ని హాలు/గది పరీక్షా నిరీక్షణాధికారికి తప్పక ఇవ్వాలి. పరీక్షార్థి తనతో పాటు ఈ పరీక్షా పుస్తకాన్ని తీసుకొని వెళ్ళవచ్చును.

निम्नलिखित निर्देशों को ध्यान से पढ़ें :

1. जिस प्रकार से विभिन्न प्रश्नों के उत्तर दिए जाने हैं उसका वर्णन परीक्षा पुस्तिका में किया गया है, जिसे आप प्रश्नों का उत्तर देने से पहले ध्यान से पढ़ लें।
2. प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गए चार विकल्पों में से सही उत्तर के लिए OMR उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 पर केवल एक वृत्त को ही पूरी तरह काले/नीले बॉल पॉइंट पेन से भरें। एक बार उत्तर अंकित करने के बाद उसे बदला नहीं जा सकता है।
3. परीक्षार्थी सुनिश्चित करें कि इस उत्तर पत्र को मोड़ा न जाए एवं उस पर कोई अन्य निशान न लगाएँ। परीक्षार्थी अपना अनुक्रमांक उत्तर-पत्र में निर्धारित स्थान के अतिरिक्त अन्यत्र न लिखें।
4. परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र का ध्यानपूर्वक प्रयोग करें, क्योंकि किसी भी परिस्थिति में (केवल परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र के संकेत या संख्या में भिन्नता की स्थिति को छोड़कर) दूसरी परीक्षा पुस्तिका उपलब्ध नहीं करायी जाएगी।
5. परीक्षा पुस्तिका / उत्तर पत्र में दिए गए परीक्षा पुस्तिका संकेत व संख्या को परीक्षार्थी सही तरीके से हाजिरी-पत्र में लिखें।
6. OMR उत्तर पत्र में कोडित जानकारी को एक मशीन पढ़ेंगी। इसलिए कोई भी सूचना अधूरी न छोड़ें और यह प्रवेश-पत्र में दी गई सूचना से भिन्न नहीं होनी चाहिए।
7. परीक्षार्थी द्वारा परीक्षा हॉल/कक्ष में प्रवेश-पत्र के सिवाय किसी प्रकार की पाठ्य-सामग्री, मुद्रित या हस्तालिखित, कागज की पर्चियाँ, पेजर, मोबाइल फोन, इलेक्ट्रॉनिक उपकरण या किसी अन्य प्रकार की सामग्री को ले जाने या उपयोग करने की अनुमति नहीं है।
8. मोबाइल फोन, बेतार संचार युक्तियाँ (स्वीच ऑफ अवस्था में भी) और अन्य प्रतिबंधित वस्तुएँ परीक्षा हॉल/कक्ष में नहीं लाई जानी चाहिए। इस सूचना का पालन न होने पर इसे परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग माना जाएगा और उनके विरुद्ध कार्यवाही की जाएगी, परीक्षा रद्द करने सहित।
9. पूछे जाने पर प्रत्येक परीक्षार्थी, निरीक्षक को अपना प्रवेश-पत्र दिखाएँ।
10. केन्द्र अधीक्षक या निरीक्षक की विशेष अनुमति के बिना कोई परीक्षार्थी अपना स्थान न छोड़े।
11. कार्यरत निरीक्षक को अपना उत्तर पत्र दिए बिना एवं हाजिरी-पत्र पर दुबारा हस्ताक्षर किए बिना परीक्षार्थी परीक्षा हॉल/कक्ष नहीं छोड़ेंगे। यदि किसी परीक्षार्थी ने दूसरी बार हाजिरी-पत्र पर हस्ताक्षर नहीं किए, तो यह माना जाएगा कि उसने उत्तर पत्र नहीं लौटाया है और यह अनुचित साधन का मामला माना जाएगा। परीक्षार्थी अपने बाएँ हाथ के अंगूठे का निशान हाजिरी-पत्र में दिए गए स्थान पर अवश्य लगाएँ।
12. इलेक्ट्रॉनिक / हस्तालित परिकलक का उपयोग वर्जित है।
13. परीक्षा हॉल/कक्ष में आचरण के लिए परीक्षार्थी बोर्ड के सभी नियमों एवं विनियमों द्वारा नियमित हैं। अनुचित साधनों के सभी मामलों का फैसला बोर्ड के नियमों एवं विनियमों के अनुसार होगा।
14. किसी हालत में परीक्षा पुस्तिका और उत्तर पत्र का कोई भाग अलग न करें।
15. परीक्षा सम्पन्न होने पर, परीक्षार्थी हॉल / कक्ष छोड़ने से पूर्व उत्तर पत्र कक्ष-निरीक्षक को अवश्य सौंप दें। परीक्षार्थी अपने साथ इस परीक्षा पुस्तिका को ले जा सकते हैं।

READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY:

1. The manner in which the different questions are to be answered has been explained in the Test Booklet which you should read carefully before actually answering the questions.
2. Out of the four alternatives for each question, only one circle for the correct answer is to be darkened completely with **Black/Blue Ball Point Pen** on **Side-2** of the OMR Answer Sheet. The answer once marked is not liable to be changed.
3. The candidates should ensure that the Answer Sheet is not folded. Do not make any stray marks on the Answer Sheet. Do not write your Roll No. anywhere else except in the specified space in the Answer Sheet.
4. Handle the Test Booklet and Answer Sheet with care, as under no circumstances (except for discrepancy in Test Booklet Code or Number and Answer Sheet Code or Number), another set will be provided.
5. The candidates will write the correct Test Booklet Code and Number as given in the Test Booklet / Answer Sheet in the Attendance Sheet.
6. A machine will read the coded information in the OMR Answer Sheet. Hence, no information should be left incomplete and it should not be different from the information given in the Admit Card.
7. Candidates are not allowed to carry any textual material, printed or written, bits of papers, pager, mobile phone, electronic device or any other material except the Admit Card inside the examination hall/ room.
8. Mobile phones, wireless communication devices (even in switched off mode) and the other banned items should not be brought in the examination halls/ rooms. Failing to comply with this instruction, it will be considered as using unfair means in the examination and action will be taken against them including cancellation of examination.
9. Each candidate must show on demand his / her Admit Card to the Invigilator.
10. No candidate, without special permission of the Centre Superintendent or Invigilator, should leave his / her seat.
11. The candidates should not leave the Examination Hall/ Room without handing over their Answer Sheet to the Invigilator on duty and sign the Attendance Sheet twice. Cases where a candidate has not signed the Attendance Sheet second time will be deemed not to have handed over the Answer Sheet and dealt with as an unfair means case. **The candidates are also required to put their left hand THUMB impression in the space provided in the Attendance Sheet.**
12. Use of Electronic / Manual Calculator is prohibited.
13. The candidates are governed by all Rules and Regulations of the Board with regard to their conduct in the Examination Hall/Room. All cases of unfair means will be dealt with as per Rules and Regulations of the Board.
14. No part of the Test Booklet and Answer Sheet shall be detached under any circumstances.
15. **On completion of the test, the candidate must hand over the Answer Sheet to the Invigilator in the Hall / Room. The candidates are allowed to take away this Test Booklet with them.**